

VILLE-PEKKA VIHMA

Intuition, sattuman ja harkinnan voima

Luottamus maalausprosessiin

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2024

Tekijä(t) Vihma Ville-Pekka	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK
	Sivumäärä 22
Julkaisun nimi Intuition, sattuman ja harkinnan voima, luottamus maalausprosessiin	
Tutkinto-ohjelma SAMK Kuvataiteen tutkinto-ohjelma	
Tiivistelmä Tekijä kertoo taiteellisesta prosessistaan, sen eri työvaiheista teoksen aloittamisesta valmistumiseen. Keskeisiä teemoja ovat intuitio, sattuma ja harkinta. Tekstissä tutustutaan myös vääriin, muotokieleen, kerroksiin sekä tekijän henkilökohtaisiin tavoitteisiin taidemaalauksessa eri lähteitä käyttäen ja itsenäisesti pohtien.	
<u>Asiasanat</u> maalaus, väri, kuvataide, taidemaalauks, intuitio	

Author(s) Vihma Ville-Pekka	Type of Publication Bachelor's thesis	Date Month Year 04.2024
	Number of pages 22	Language of publication: Finnish
Title of publication The power of intuition, chance and consideration, confidence in the painting process		
Degree program Fine arts		
Abstract The author tells about his artistic process, its different working stages from the beginning to the completion of the work. Key themes are Intuition, Chance and Consideration. The text also introduces color, figurative language, layers and personal goals in painting using different sources.		
<u>Key words</u> Painting, color, visual art, intuition		

SISÄLLYS

<u>1</u>	<u>JOHDANTO.....</u>	<u>5</u>
<u>2</u>	<u>MAALAUSTAITEESTA.....</u>	<u>5</u>
2.1	Keskeisiä menetelmiä.....	6
2.1.1	Pigmentit.....	6
2.1.2	Fresko.....	7
2.1.3	Tempera.....	7
2.1.4	Öljyvärit.....	8
<u>3</u>	<u>OPINNÄYTETYÖRAPORTTI.....</u>	<u>9</u>
3.1	Maalausprosessin aloitus ja materiaalit.....	9
3.2	Hahmottelu ja aihe.....	10
3.3	Intuitio ja sattuma.....	10
3.4	Aika ja kerrokset.....	11
3.5	Muotokieli ja asettelu	12
3.6	Väri ja tunnelma.....	12
3.7	Hahmot	14
3.8	Teemat.....	15
3.9	Viimeistely.....	16
3.10	Tavoitteet.....	17
3.11	Hävikki ja etiikka.....	17
3.12	Inspiraation lähteitä ja innostavia taiteen tekijöitä.....	18
<u>4</u>	<u>LOPUKSI.....</u>	<u>19</u>
	<u>LÄHTEET JA KIRJALLISUUS.....</u>	<u>21</u>

1 JOHDANTO

Jos luet juuri nyt tätä nimenomaista tekstiä, olet eksynyt opinnäytetyöni kirjallisen osuuden pariin. Opinnäytetyöni käsittelee taidemaalauksia sen monissa eri merkityksissä, mutta tärkeimmäksi osuudeksi voisin luonnehtia opinnäytetyöni taiteellista osuutta koskevan raportin. Raportissa pyrin sanallistamaan taidemaalauksen prosessini tärkeimmäksi ja keskeisimmäksi luonnehdittavia vaiheita mahdollisimman kansantajuiselle kielelle, sivuten muun muassa maalausteni materiaaleja, aiheamaailmaa ja inspiraation lähteitäkin.

Kuten arvata saattaa, taidemaalauksessa on niin paljon erilaisia vaikuttajia, että kaikista tekemiseeni tai valintoihini liittyvistä asioista en todennäköisesti ole edes tietoinen, mutta pyrin kuitenkin kertomaan oman osani tästä tarinasta parhaani mukaan niin hyvin, kuin siihen suinkin kykenen.

2 MAALAUSTAITEESTA

Maalaustaide on erittäin vanha ja moniulotteinen ilmaisumuoto, sen vanhimmat säilyneet todisteet löytyvät Grotte Chauvet'n luolasta, nykyisen Ranskan alueelta, jotka ovat 30 000-32 000 vuotta vanhoja (Unesco 2014. verkkojulkaisun alussa). Suomestakin löytyy paljon vanhoja kalliomaalauksia, esimerkiksi Astuvansalmelta, jotka ovat ajoitettu noin 6 000 - 4 200 vuoden taakse, vedoten Saimaan vedenpintojen ja kalliomaalauksen vaihteleviin korkeuksiin vuosien saatossa (Jussila 1999. s.125). Mielestäni jo pelkästään näiden kahden muinaisia maalauksia sisältävän paikan eroavat ajoitukset maalauksen toteuttamisajankohdasta puoltavat ajatusta, että ihmisellä on luontainen taipumus itseilmaisuun maalauksen avulla.

Maalaustaide on sittemmin kehittynyt moninaiseksi ilmaisutavaksi, jonka tarkoitusperät vaihtelevat huomattavasti. Myös erilaisia maalausmenetelmiä on keksitty vuosien saatossa. Nykyään tunnetuin maalauksen muoto on oletettavasti taulumaalaus, joka yleistyi öljyväreiden myötä 1400-luvulla (Harrison 1994. s.132).

Nykypäivänä maalaustapoja ja -tyylejä on lukemattomia. Kehittyneen teknologian, kirjallisuuden ja sosiaalisen median ansiosta uusia teoskuvia voi katsella vaikka päivittäin. Tämä lisää myös ulkoisten vaikutusten määrää omassa työskentelyssäni, koska maailma on täynnä mielenkiintoisia taidemaalareita maalaustapoineen ja taidesuuntauksia eri variaatioineen.

Mutta mikä taidemaalareita ihmisiä siis yhdistää menneinä, että tulevana aikoina? – Luovuus. Luovuus määritellään yleensä yksilön mielen prosesseina, joiden tavoitteena on keksiä originaali, arvoa tuova ja toteutettava idea (Csikszentmihályi 2014. s.162). Käsitteenä luovuus on kuitenkin moniulotteinen ja se ulottuu myös taidealojen ulkopuolelle. Minulle luovuus edustaa kurinalaista leikkiä, sekä useimmissa tapauksissa tapaa katsoa maailmaa ja operoida erilaisissa tilanteissa.

2.1 Keskeisiä menetelmiä

Monet nykyisin käytössä olevista maalaustekniikoista ja materiaaleista ovat todella vanhoja, mutta hyvän säilyvyytensä ja pitkien perinteiden ansiosta yhä käytössä. Dokumentoinnin, teosten säilyvyyden sekä eri taiteenlajien pitkien perinteiden ansiosta tunnemme hyvin jopa antiikin aikaiset maalausmenetelmät. Seuraavaksi sivuan muutamia perinteisiä seikkoja ja maalaustapoja, jotka ovat merkittäviä tai muulla tavalla mainitsemisen arvoisia nykyistä öljyvärimaalaustraditiota, sen syntyä ja kehitystä ajatellen.

2.1.1 Pigmentit

Kaikki maailman maalit sisältävät pigmenttiä ja jotta maalaaminen voi onnistua, tarvitaan värejä. Väriin saavat aikaan erilaiset hienojakoiseksi jauhetut väriaineet, eli pigmentit. Kun pigmenttejä sekoitetaan eri sideaineisiin, saadaan aikaiseksi erilaisia maaleja. Esimerkiksi

pellavaöljyyn sekoitettu pigmentti tuottaa öljyvärin, kun taas munankeltuaiseen sekoitettu pigmentti saa aikaan temperan. Olenkin itse kokeillut näitä molempia menetelmiä.

Pigmentit jaetaan kemiallisen koostumuksensa mukaan orgaanisiin ja epäorgaanisiin yhdisteisiin. Orgaaniset pigmentit koostuvat hiilivety-yhdisteistä ja epäorgaaniset pääasiassa eri metalliyhdisteistä ja mineraaleista.

Epäorgaaniset pigmentit kestävät yleensä orgaanisia paremmin auringonvaloa ja ilmastorasituksia, ja toimivat parhaiten pellavaöljyn kanssa. Esimerkkeinä epäorgaanisista pigmenteistä voidaan mainita kaikki maavärit ja rautaoksidit, sinkkioksidi, titaanidioksidi sekä koboltti (Kymin Palokärki 2024. verkkojulkaisu).

2.1.2 Fresko

Eräs vanhimmista maalaustavoista on fresko. Fresko tunnetaan etenkin antiikin Kreikasta, mutta myös muinaisen Kiinan ja Intian alueelta. Fresko on todella kestävä ja nopeaa työskentelyä vaativa tekniikka. Tavanomaisimmin ensin valmistetaan karkeajakoisempi ja karheapintainen pohjalaastikerros, jonka kuivuttua aletaan tehdä hienojakoista ja sileäpintaista varsinaista maalauspintaa. Siinä laastia levitetään seinäpinnalle vain kerralla maalattavan alueen verran, yleensä yhden päivätyön verran. Koska laasti kuivuu varsin nopeasti, on myös maalattava nopeasti ja tarkasti. Kun laastipinta kuivuu, värit sitoutuvat kemiallisesti laastiin synnyttäen lujan vettä hylkivän pinnan (Tieteen termipankki 2024. verkkojulkaisu).

Freskotekniikka nousi kukoistukseen renessanssin aikana Italiassa ja yksi kuuluisimmista freskoista on Vatikaanivaltiossa Sikstuksen kappelissa sijaitseva Michelangelon maalaaman Aatamin luominen (Tikanojan taidekoti 2021. verkkojulkaisu).

2.1.3 Tempera

Temperamaalaus on yksi perinteisistä maalaustavoista, jossa sideaineena käytetään munankeltuaista tai kaseiinia. Nykyisin oletetaan, että temperamaalaus olisi peräisin antiikin ajoilta, mutta keskiajalla siitä olisi tullut yleisempi maalaustapa. Toisin kuin

freskomaalauksessa, temperamaalaus mahdollistaa useat päällekkäiset kerrokset ja siten myös rauhallisemman työtahdin. Tempera soveltuu parhaiten puulle (Taiteen pikkujättiläinen. 1995. s.742). Tempera voi olla laihaa tai rasvaista. Laihassa temperassa on mukana vain sideainetta, esimerkiksi munaa. Kun taas rasvainen tempera sisältää kuivuvaa öljyä (Kumlien. 1962. s.143).

Vaikka rasvaiseen temperaan perustuvat öljyvärit syrjäyttivätkin temperan yleisemmästä käytöstä 1500-luvulla (Taiteen pikkujättiläinen. 1995. s.743), on temperatekniikan taitajia vielä nykyäänkin ja perinteiset temperamaalaukset nauttivat yhä ansaitsemastaan suosiosta.

2.1.4 Öljyvärit

Sanotaan, että hollantilainen Jan van Eyck olisi ollut ensimmäinen taidemaalari, joka käytti väriensä sideaineena öljyä, mutta on myös todennäköistä, että häntä edeltävät taiteilijat ovat tehneet kokeiluja öljyväreiden kaltaisilla seoksilla (Harrison 1994. s. 132). Siitä huolimatta Jan van Eyckin maalaustyyli oli aikoinaan yksi merkittävimpiä askelia öljyvärimaalauksen kehittymisessä nykyiseen muotoonsa, siksi häntä on luonnehdittu yhdeksi merkittävimmistä 1400-luvun Euroopan maalaustaiteen uudistajista (London National Gallery 2024. verkkojulkaisu). Hänen maalauksilleen on ominaista ohuet läpikuultavat kerrokset ja realismi.

Öljyvärit ovat mielestäni hienoimmat värit, joita taidemaalari voi käyttää. Kokemukseni perusteella monimuotoisia öljyvärejä voi ohentaa eri maalinesteisiin tai öljyihin, mikä tuo niille uusia ominaisuuksia, kuten esimerkiksi kiiltoa tai läpikuultavuutta. Hitaan kuivumisajan ansiosta öljyvärimaalauksessa on runsaasti aikaa tehdä muutoksia ja hienosäätöä. Lisäksi värit sekoittuvat toisiinsa sulavasti. Öljyväreiden yleistymisen jälkeen niistä on tullut yksi taidemaalauksen pääasiallisista ilmaisukeinoista. Tästä syystä johtuen taidemaalaukseen keskittyvät museot ja galleriat ovat useimmiten pullollaan öljyvärimaalauksia, koska nykyisen aikamme arvostamat ja kuuluisat taidemaalarit ovat yleensä muutamia poikkeusta lukuun ottamatta öljyvärimaalareita.

3 OPINNÄYTETYÖRAPORTTI

Tämä raportti käsittelee keskimääräistä maalausprosessiani vuosina 2023-2024. Raportissa sivutaan myös maalausten valmistusvaiheen keskeisiä seikkoja. Se on kirjoitettu suurilta osin vain omasta näkökulmastani, omien kokemusteni kautta. Tavoitteeni on käyttää mahdollisimman helppolukuista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

3.1 Maalausprosessin aloitus ja materiaalit

Maalausprosessini alkaa useimmiten spontaanisti pohjan valinnalla. Minulla on työhuoneessani useimmiten monta valmiiksi pohjamaalattua levyä, joita toisinaan työstän monta kerrallaan valmiiksi, useimmiten paleteille jääneistä maalien jämästä. Pohjamaalaukseni on yleensä matalalla kynnyksellä maalattu erilaisia muotoja sisältävä ”abstrakti sotku.”

Saatan visioda ja katsella esimaalattuja pohjia pitkiäkin aikoja päivistä viikkoihin, kypsytellen ideoita ja niiden tuomia mahdollisuuksia. Usein maalaan spontaanisti monta kerrosta, ennen kuin päätän tai keksin, miltä lopputulos voisi näyttää. Kyse on siis erittäin abstraktista ja ekspressiivisestä prosessista, joka loppua kohden kuitenkin tarkentuu pieniin yksityiskohtiin asti. Useimmissa maalauksissani kuitenkin näkyy ensimmäiset kerrokset sekä niiden abstrakti ja ekspressiivinen ote. Ensimmäisten kerrosten spontaaneista vedoista voi saada jonkun hauskan yksityiskohdan, jota en tarkoituksenmukaisesti osaisi toteuttaa.

Erilaisten kokeilujen ja sattumien kautta yleisimmiksi materiaaleikseni on vakiintunut mdf-levyjen ja vesiliukoisten öljyväreiden käyttö, joitakin kokeellisempia teoksia lukuun ottamatta. Tapanani on sahata isommista mdf-levyistä pienempiä sattumanvaraisen kokoisia paloja, sillä tämä tapa on osoittautunut edulliseksi. Mdf-levyjen hyvä puoli on myös se, että niitä on helppo varastoida ja kuljettaa. Vesiliukoiset öljyvärit olen valinnut siksi, että ne ovat ominaisuuksiltaan saman tapaiset, kuin perinteiset öljyvärit, mutta niitä ohennettaessa ei tarvitse käyttää myrkyllisiä maalinesteitä. Lisäksi vesiliukoisen öljyvärin voi halutessaan pestä vedellä pohjalta pois, jos jokin kohta ei miellytä. Tärkein piirre niissä on hidas kuivumisaika, joka mahdollistaa harkinnan ja toisinaan myös pakottaa siihen.

Suosin ja käytän työskennellessäni oikeastaan vain sianharjassiveltimiä, sillä mielestäni niiden jälki on paras ja ne sopivat erinomaisesti omaan maalaustapaani. Palettini viereltä löytyy usein myös kankainen rätti, jota käytän ylimääräisen maalin pyyhkimiseen, tai vaihtoehtoisesti hankaan maalia ohuiksi kerroksiksi. Viimeisillä kerroksilla saatan käyttää myös synteettistä sivellintä, jos haluan joistakin pinnoista oikein sileän.

3.2 Hahmottelu ja aihe

Kuten aikaisemmin mainitsin, aloitukseni on abstrakti ja ekspressiivinen, saatan jopa käännellä maalausta useaan otteeseen jotain suuntaa antavaa vihjettä sattumanvaraisesta pohjamaalauksesta etsien. Usein löydänkin kasvot, horisontin tai jotain muuta, josta voin alkaa rakentamaan maalausta kerros kerrokselta eteenpäin. Näin teos alkaa hitaasti hahmottua kuvitteellisia figuratiivisia muotoja korostamalla, vaikka lopputuloksen ulkonäöstä ja sisällöstä voikin vain arvuutella. Tämä maalaustapa sopii minulle, sillä en pidä maalausten suunnittelusta etukäteen. Sillä mielestäni lopputuloksen ääriviivainen suunnittelu etukäteen rajoittaa luovaa prosessia.

Prosessin edetessä maalaukseni saavat tarinallisia piirteitä ja valmiina ne ovat lähdes poikkeuksetta figuratiivisia, runsaita ja yksityiskohtaisia, abstraktia ja ekspressiivistä aloitusta häpeilemättä tai peittelemättä.

Aiheen ja lopputuloksen suurimmat vaikuttajat lienevät ympäristö, vuodenajat, sisäiset tunteeni ja omat mieltymykseni kuvataiteen suhteen. Olen huomannut, että maalauspaikka tuo mukanaan sisältöä maalauksiini, kuten esimerkiksi nykyinen maalauspaikkani, joka on metsän keskellä järven rannalla. Maalauksiini on aikaisemmasta poiketen alkanut ilmestyä puita ja kaukaisempia horisontteja. Vuodenajat puolestaan vaikuttavat värien kautta, kesällä ja keväällä maalaukseni ovat kirkkaita, värikkäitä ja iloisia, kun puolestaan talven ja syksyn tuotanto tuo mukanaan synkkyyttä ja arvoituksellisuutta.

3.3 Intuitio ja sattuma

Koska en suunnittele maalauksiani etukäteen, on intuitiolla ja sattumalla keskeinen rooli maalausprosessissani, ensimmäisten kerrosten sattumanvaraiset vedot, tuhрут ja roiskeet

voivat muodostaa kyhmyisen nenän tai pienet pyöreät silmät, milloin mitäkin. Minusta on jännittävää istua keskeneräisen maalauksen ääreen ja katsoa sitä uusin silmin, pohtien mihin suuntaan sitä tällä kertaa vien. Tämä jännittävä vapaus maalausprosessissa saa minut istumaan maalaustelineeni ääreen kerta toisensa jälkeen. Vaikka minulla onkin maalauksissani toistuvia maneereita, vaihtuvissa prosesseissani eri maalausten välillä keskityn usein yksilölliseen kokeellisuuteen ja leikittelyyn. Vaikka painotankin työskentelyssäni leikittelyn ja sattuman merkitystä, on prosessissani myös kurinalaisia piirteitä. Haluan, että maalausteni lopputulos on muotokieleltään selkeä ja kaikki eri elementit ovat erotettavissa toisistaan. Tietysti jätän tulkinnanvaraa myös katsojaa varten.

Kaikkea tekemistä prosessin eri vaiheissa en osaa selittää tarkasti, sillä monissa tapauksissa luotan myös intuitioon. Jotkin kohdat näyttävät vain yksinkertaisesti kauniilta ja haluan korostaa niitä joskus tietämättä, mitä juuri kyseinen kohta tulee lopputuloksessa esittämään.

3.4 Aika ja kerrokset

Öljyväreiden paras puoli on kirkkaiden värien ja ohennettavuuden ohessa niiden kuivumisaika, joka toisinaan pakottaa odottamaan seuraavien kerrosten maalaamisaikaa. Aika altistaa omalla kohdallani myös katselemaan keskeneräistä maalausta useaan otteeseen ja miettimään seuraavia vaiheita sekä figuratiivista sisältöä. Sillä vaikka jotkin kohdat maalauksistani jätän huolettomiksi, on niiden oltava balanssissa tarkkaan ja kärsivällisesti huolitellun ja selkeän lopputuloksen kanssa.

Kerroksellisuus on mielestäni yksi kauneimpia ja mielenkiintoisimpia piirteitä taidemaalauksissa, sillä aiheen lisäksi se kertoo tarinaa. Tarinaa prosessin eri vaiheista. Muidenkin taiteilijoiden työskentelyä tarkastellessani kiinnitän usein huomioni maalausten kerroksiin, sillä ne paljastavat valinnoista ja työskentelytavoista lopputulosta edeltävistä vaiheista. Omalla kohdallani pyrin siihen, että työskentelyn eri kerrokset ja aika välittyvät lopputuloksesta prosessia peittelemättä.

3.5 Muotokieli ja asettelu

Vaikka teokseni ovatkin pääosin figuratiivisia, kiinnitän paljon huomiota muotokieleen ja asetteluun. Sommittelen yleensä teosteni elementit ja tekstuurit niin, että niissä olisi tilan tuntua, henkistä tunnelmaa sekä tarinallisiakin piirteitä. Kiinnitän paljon huomiota taustan rakenteisiin ja syvyyteen kontrasteja korostamalla.

Yritän luoda balanssin esteettisen ilmeen ja esittävyuden välillä siten, että työ olisi erikoisella ja ei niin perinteisellä tavalla hieno, mutta kertoisi silti tarinaa, olisi selkeä, mutta silti herättäisi kysymyksiä ja eikä antaisi kaikkea oivallettavaa aivan heti. Kyse on siis jonkinlaisesta balanssista. Toisinaan siis mieleiseltä tuntuva muotokieli määrittää esittävien hahmojen rakennetta ja väriä maalauksissani.

Tekstuurit ovat myös tärkeässä roolissa. Sillä ne usein korostavat ja määrittävät etäisyyksiä tai kiinnekohtia, joita syystä tai toisesta haluan korostaa katsojaa varten.

3.6 Väri ja tunnelma

Värit ovat minulle tärkeä asia maalauksessa ja maalaukseni ovatkin useimmiten todella värikkäitä. Värit herättävät minussa paljon mielenkiintoa, sillä niiden lukemattomien yhdistelmien mahdollisuudet ovat rajattomat. Minusta on hauskaa maalata esimerkiksi taivaasta keltainen, jos se sopii maalauksen muihin väreihin. Sillä minulle riittää toisinaan tunne siitä, että juuri se väri voisi sopia tähän kyseiseen kohtaan.

Kaikkia värivalintoja on vaikea selittää, mutta usein ne perustuvat vastavärien, tai kylmän ja lämpimän värin sijoittamiselle vierekkäin tai lähekkäin toisiaan. Myös värien murtaminen (eli vastavärien sekoittaminen) saa aikaan mielenkiintoista tunnelmaa ja rikkaita sävyvivahteita maalauksiin. Maalausteni värien täytyy mielestäni sopia keskenään hyvin, koska eihän maalaus juuri muuta olekaan, kuin päällekkäisiä värejä kankaalla tai levyllä. Toisinaan pohdin värejä niinkin pitkälle, että miten saisin ne valinnoillani näyttämään mauttomalta ja typerältä, mutta samaan aikaan oudolla tavalla hyvältä.

Pyrin useimmiten sekoittamaan jotenkin kaikki käyttämäni värit, sillä en halua, että ne ovat suoraan tuubista tulleiden näköisiä, sillä se vähentää taideteosten uskottavuutta ja omaleimaisuutta.

Väreillä voi tietysti myös korostaa eri asioita maalauksessa pieniä yksityiskohtia myöten, sillä ne vahvistavat maalauksieni tarinallisuutta, tunnelmaa ja viestiä figuratiivista sisältöä tukien. Esimerkiksi jonkun tietyn sinisen sävyn maalaaminen yhteen tiettyyn kohtaan voi saada juuri sen kohdan pistämään katsojan silmään, jos kyseistä sinistä väriä ei ole maalattuna muualle maalauksessa, edes toiseen väriin sekoitettuna. Näitä asioita ajatellen voin luoda väreillä mielenkiintoisia kiinnekohdan tyyppisiä yksityiskohtia ja elementtejä lopputulosta varten.

Eri vuodenaajat vaikuttavat värivalintoihini, näin talvella palettini onkin tummempi ja viileämpi kuin kesäisin. Näin ollen voinee todeta, että kesän tuoma valo saa minut suosimaan kirkkaita aurinkoisempia värejä paletillani. Vaikka pimeämpään talviaikaan käytänkin tummempia sävyjä, ei tuubista tullut musta pääse koskaan osaksi teoksiani, vaan sekoitan esimerkiksi punaista ja sinistä yhdistämällä itselleni ei niin silmiin pistävän ja tunkkaisen mustan värin. Suoraan tuubista tulevat mustat myös sekoittavat muihin maalauksen väreihin tunkkaisia vivahteita, joita itse sekoitetulla mustalla vältän onnistuneesti.

Pyrin aina ensimmäisiä maalikerroksia tehdessäni käyttämään lopputulosta ajatellen tummempia värejä, sillä tummasta pohjaväristä saa hienoja varjoja. Lisäksi tumman päälle on helpompi maalata vaaleita valokohtia ja heijastuksia. Tämä tapa saa myös maalauksiini erilaisia kontrasteja. maalauksen kerrokset ja päällekkäiset värit tekevät myös uusia värejä etenkin, jos päällimmäiset, eli viimeiset kerrokset ovat läpikuultavia. Esimerkiksi sitruunankeltaisen sijoittaminen ohuena kerroksena sinivihreän päälle saa aikaan kauniin vihertävän turkoosin, jonka suora sekoittaminen paletilla on lähes mahdotonta.

Olen sitä mieltä, että pelkästään hyvin valitut tai mielenkiintoiset värit (maalauksen esittämästä sisällöstä huolimatta) voivat tehdä maalauksesta kiinnostavan tai hyvän, mutta

nämä ovat tietysti yksilöllisiä makukysymyksiä. Värivalinnat voivat olla hyviä monilla eri tavoilla, toiset yhdistelmät viittaavat tekijän rohkeuteen tai kokeilunhaluun, jotkut taas luovat lopputuloksesta kauniin ja harmonisen viimeistäkin yksityiskohtaa myöten. Värit ovat siis yksi merkittävimpiä elementtejä maalauksessani, sillä ne luovat maalausten jokaisen illuusion, kiinnekohdan ja ennen kaikkea niiden sisältämän aihemaailman tunnelman ja ilmapiirin.

Tunnelman kannalta värit voivat symboloida paljon erilaisia asioita. Ja onkin mielestäni tärkeää todeta, että jokainen taiteilija käyttää värejä oman mielensä mukaan ja niiden merkitys voi vaihdella teoksesta toiseen. Olen itse käyttänyt esimerkiksi punaista väriä maalauksissani hellänä rakkauden värinä, mutta myös korostamaan synkeää vaaraa polttavana ja pelottavana värinä.

3.7 Hahmot

Maalauksissani seikkailee usein liuta erilaisia hahmoja. Maalaan niitä oikeastaan siksi, koska pidän niistä ja niiden maalaamisesta teoksiini. Ne tuovat maalauksiini samaistumispintaa, erilaisia tunteita, tarinallisuutta ja herättävät mielikuvituksen lentoon. Maneeriksi minun hahmoilleni onkin muodostunut pitkät nenät sekä tuikkivat silmät, jotka herättävät hahmot eloon ja ohjaavat niiden katsetta.

Hahmot ovatkin maalausteni pääasia, sillä niitä tarkkailemalla maalaus aukenee, jos on auetakseen. Useimmiten niitä onkin monia ja niistä on aistittavissa erilaisia tunneskaaloja ja olotiloja. Hahmojen värit, muodot, asennot, ilmeet ja eleet tekevät maalauksistani moniulotteisia, tuoden niihin erilaisia merkityksiä ja luoden syvyyttä ja kiinnostavuutta. Jotkut ovat suloisia ja toiset pelottavampia. Tavoitteenani on usein jättää osasta hiukan viitteellisempiä siten, että en tee niihin niin paljoa yksityiskohtia, koska joissakin tapauksissa pelkkä selkeä siluetti ja silmät tai muut piirteet tekevät minusta tarpeeksi. Ja kun osa on viitteellisiä, voi joistain tehdä yksityiskohtaisempia. Näin saan katsojan kiinnittämään huomionsa tiettyihin hahmoihin, kun osa jää taka-alalle velmuilemaan.

Hahmojen ei välttämättä tarvitse olla edes raajallisia, sillä hedelmille, puille tai milloin minnekin saattaa ilmaantua ilmeikkäät kasvot. Jokainen katsoja voi tulkita hahmojani omalla tavallaan, tämä tekee kaikista eri tulkinnoista ainutlaatuisia ja henkilökohtaisia.

Monen erilaisen hahmon lisääminen yhteen maalaukseen mahdollistaa todella paljon, jos esimerkiksi yhdessä maalauksessa on kahdeksan hahmoa, siinä on kahdeksan uniikkia mahdollisuutta eri yksityiskohtineen. Kahdeksan eri persoonaa, kahdeksan eri tarinaa.

Maalaukseni ovat hahmojen kannalta muotokielellisesti ja esteettisesti sarjallisia ja sopivat hyvin yhteen. Useat näyttävätkin siltä, että ne olisivat otteita samasta unenomaisesta maailmasta, mutta eri ajasta ja paikasta, vaikka värimaailma ja tunnelma saattaakin vaihdella.

3.8 Teemat

Koska aloitan työni ekspressiivisen abstraktisti, ei teemaa tai työn keskeistä ideaa ole etukäteen suunniteltuna. Se lähtee rakentumaan kerros kerrokselta ja täten vahvistuu loppua kohden. Useimmiten maalauksiini päätyvätkin valmistusajankohdan aikaan jylläävät ajatukseni, tunteeni ja mieltymykseni. Olen huomannut, että yksikin mieluinen kirja, elokuva, tai musiikkikappale saattavat tehdä työskentelyyni suuren ”ulkopuolisen” vaikutuksen, jopa pitkällekin ajalle.

Maalausteni teemat ovat moninaisia ja vaihtelevat huomattavasti eri töiden välillä, jopa saman sarjan sisällä. Toisissa on havaittavissa enemmän samaistumispintaa kuin toisissa. Sijoitan maalauksiini pieniä otteita omista mielenkiinnon kohteistani, kuten historiasta, tarinoista, kulttuureista ja eri taidesuuntauksista. Työt sisältävät usein myös piirteitä omista henkilökohtaisista tunteistani ja kokemuksistani. Useimmiten maalausten temaattinen sisältö on kuitenkin niin moninaista ja epäsuoraa, että katsojalle jää reilusti tulkinnanvastuuta.

Arvostan maalauksissa näyttelykohtaista esteettistä sarjallisuutta ja pyrin siihen myös itse. Haluan että työni sopivat yhteen, mutta eivät ole sisällöltään samanlaisia, tai muulla tapaa toista itseään. Haluan, että jokainen maalaukseni on koherentti, uniikki ja omaääninen, mutta silti toimiva osa suurempaa kokonaisuutta.

3.9 Viimeistely

Viimeistely on tärkeä vaihe, se saattaa kestää useita päiviä, tai jopa viikkoja. Katselenkin melkein valmiita töitäni ajallisesti paljon ja useimmiten jonkun ”korjattavan” kohdan löytämiseen meneekin aikaa. Vaikka suosinkin huoletonta jälkeä töissäni, on jotkut kohdat hyvä tehdä tarkasti mielenkiintoisen balanssin avoimesti leikkivän, mutta kurinalaisen maalauksen saavuttamiseksi. Maalauksen kun voi mielestäni helposti viedä ”liian pitkälle.”

Töiden viimeiset kerrokset vaativatkin aikaa ja toisinaan onkin hyvä antaa töiden hautua omissa oloissaan piilossa katseeltani. Siksi joskus on hyvä laittaa loppusuoralla olevia töitä hetkeksi hautumaan ja katsoa niitä sitten myöhemmin uusin silmin.

Jos työssä on esimerkiksi liikaa samaa väriä, voi joitakin kohtia muuttaa ohuella läpinäkyvällä värikerroksella, jonka ansiosta jotkut samanväriset kohdat saavat uuden kylmemmän tai lämpimämmän vivahteen, ohuet kerrokset tuovat myös maalauksiin syvyyttä ja mielenkiintoa.

Lopuksi valmiin työn päälle on hyvä levittää vielä haluttu määrä vernissaa, sillä se suojaa työtä kolhuilta ja korostaa värien kirkkautta. Itse suosin kiiltävää vernissaa, koska kiilto tekee mielestäni maalauksista arvokkaamman ja ammattimaisemman näköisiä.

3.10 Tavoitteet

Mistä tietää, että maalaus on valmis? Minkälaisia tavoitteita omalle työskentelylle pitäisi asettaa? Toisinaan maalauksen valmistuminen ottaa oman aikansa, joskus taas työ voikin valmistua todella nopeasti. Minä koen, että valmiiksi olettamassani maalauksessa on monia tärkeitä seikkoja. Minun maalaukseni ovat kuvia, joissa on aiheen ja tunnelman lisäksi muoto ja värimaailma. Tietysti myös erilaisten tekstuurien ja värikerrosten luomat illuusioiden ja ennen kaikkea monien eri vaikuttajien luoma yleispätevä tasapaino. Vaikka taideteokseni sisältävät tarinallisuutta, väriä ja muotoa, on yksi asia loppujen lopuksi ylitse muiden. Työn täytyy olla mielestäni hieno. Pysin tekemään sellaista taidetta, mitä itse haluaisin myös nähdä. Siispä en halua, että teokseni ovat tylsiä tai nopeasti ja hutiloiden tehdyn näköisiä. Haluan välittää aitoa kiinnostusta tekemiseen, kärsivällisyyttä ja taitoa maalausteni katsojille. Koen olevani suhteellisen tarkka maalausteni lopputuloksesta, siksi kutsunkin prosessiani kurinalaiseksi leikiksi. Vaikka minulla on hauskaa ja tahdon näyttää sen, haluan myös, että teokseni otetaan kuitenkin myös vakavasti.

3.11 Hävikki ja etiikka

Pysin maalaamaan vastuullisesti ja minimoimaan hävitettävän materiaalin. Suosin usein myös kierrätyspohjia ja toisinaan maalaan myös vanhojen töiden tai palettieni päälle uusia teoksia, näin pyrin minimoimaan maalaustarvikkeista syntyvän hävikin. Siksi olen kallistunut tapaan maalata myös pienempiä teoksia, ne tarvitsevat vähemmän materiaaleja toteutumistansa varten. Näin ollen minun ei tarvitse ostaa usein uusia materiaaleja. Tavoitteeni on käyttämään loppuun jokainen sivellin ja paletille pursotettu väriannos, vaikka väkisin!

Työni ovat suhteellisen pienikokoisia myös siksi, että niitä on helpompi kuljettaa sarjana näyttelyyn, esimerkiksi yhdellä henkilöautolla, milloin ulkopuolisia tahoja tai välikäsiä ei tarvita. En näe järkevänä toteuttaa asioita, joihin rahkeeni ja ennen kaikkea rahani eivät riitä. Vaikka olisihan se kieltämättä mukavampi tehdä hiukan isompia töitä. Tavoitteeni taiteen suhteen ei kuitenkaan ole sen koossa, vaan laadussa. Laadukasta kuvataidetta voikin mielestäni tehdä jopa nollabudjetilla, jos hyvää näkemystä, aitoa halua ja teknistä osaamista löytyy.

Vaikka arvostankin taiteellista vapautta ja maalauksissani onkin kaikkea muuta kuin kukka-asetelmia ja mehiläisiä, pyrin oman taiteeni kohdalla minimoimaan mahdollisen loukkaavan tai muulla tavalla haitallisen sisällön, sillä taiteeni kuuluu kaikille mistään näkökulmasta riippumatta. Rankkoja tai muulla tavalla vaikeita aiheita lähestyn luovalla mielikuvituksella, leikkisästi ja huumorilla, sillä minusta on eduksi, että työni ovat soveliaita, eivätkä aiheuta suuremmissa määrin mielipahaa. Yksi tavoitteistani onkin se, että jokainen voisi löytää niistä edes jotain oivallettavaa, tai jotain mihin samaistua. Yritän aina pitää kuvataiteeni mukavana ja helposti lähestyttävänä sekä itselleni, että sen katsojille.

3.12 Inspiraation lähteitä ja innostavia taiteen tekijöitä

Olen todella innokas vierailemaan taidenäyttelyissä ja minulle maistuu sekä nykytaide, että vanhat klassikot. Vaikka mielestäni hienossa ja onnistuneessa maalauksessa koherentti kokonaisuus onkin tärkein asia, pidän erityisesti maalareiden töiden tarkastelusta myös läheltä, sillä taidemaalarina minua kiinnostaa erityisesti se, millaisia ratkaisuja kollegat ovat tehneet prosessissaan. Näin saan uusia oivalluksia ja opin uusia asioita muiden valinnoista.

Tämän lisäksi on hyvä muistaa, että näin pienessä maassa kuin Suomi, on hyvä verkostoitua ja tutustua muiden taidemaalareiden kanssa parhaansa mukaan. Tätä periaatetta olenkin pyrkinyt noudattamaan seurustelemalla omien sekä toisten näyttelyiden avajaisvieraiden ja taitelijoiden kanssa. Joskus tällaiset mukavat rupattelut johtavat työhuonevierailuihin tai kahvitteluihin. Mainittakoon esimerkiksi vierailu taiteilijapariskunta Raisa Raekallio ja Misha del Valin kotona ja työhuoneella Kittilässä. Heidän yhdessä tekemänsä runsas ja värikylläinen taiteensa on todella inspiroivaa katsottavaa. Heidän komeita töitään on myös monien koti- sekä ulkomaisten taidemuseoiden kokoelmissa (Raekallio & del Val 2024. CV). Listattakoon inspiroivaksi myös kauniista maalauksistaan tunnettu, Yhdysvalloissa vaikuttava Pakistanilaislähtöinen Salman Toor (Smith 2020. verkkojulkaisun toisessa kappaleessa). Koen, että työskentelyyni ovat vaikuttaneet myös monet suuresti arvostamani ekspressionistit, kuten esimerkiksi Otto Dix ja Paul Klee.

Vaikka koenkin itseni ekspressionistiksi, otan mielelläni maalauksiin vaikutuksia muistakin tyyliuuntauksista, kuten naivismista, surrealismista ja toisinaan renessanssitaiteestakin, koska tarkoitukseni taidemaalauksessa ei ole pysytellä vain tietyn tyyliuuntauksen rajojen sisällä, sillä mielestäni taidemaalauksen paras sääntö on se, että sääntöjä ei ole.

4 LOPUKSI

Tässä oli tärkeimpiä asioita, joihin olen taidemaalaukseen liittyvissä asioissa kiinnittänyt huomiotani. Valmistin kirjoitusprosessin ohella noin 25 maalausta, joiden tekohetkistä ja eri vaiheista sain sanallistettua omaa pohdintaa.

Taidemaalauksesta ja sen prosessista kirjoittaminen on loputon suo, sillä jokaisella maalauskerralla oivaltaa jotain uutta mistä voisi kertoa lisää. Se lisääkin omalla kohdallani mielenkiintoa kuvataiteen tekemiseen. Lukemattomia mahdollisuuksia ja loputtomia kokeiluja, mutta mihin ne johtaa? Sitä ei voi koskaan tietää ja sepä onkin todella hauskaa!

Kirjoitettu Kangasniemellä vuosina 2023-2024.

Telepaattinen yhteys ja muita yliluonnollisia asioita / 60x50cm / öljyväri levyllä / 2023

Tämä teos oli osa opinnäytetyöni moniosaista teoskokonaisuutta.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Csikszentihályi M. (2014). The Systems Model of Creativity: The Collected Works of Mihaly Csikszentmihalyi. Springer.

Harrison, H. (1997). Suuri maalaus- ja piirustuskirja. Gummerus.

Jussila, T. (1999). Saimaan kalliomaalausten ajoitus rannansiirtymiskronologian perusteella. Saimaan ja Päijänteen alueen kalliomaalausten sijainti ja syntyäika, Kivikäs muinaistaidekeskus, Kalliomaalausraportteja 1/1999. Kopijyvä.

Kumlien A. (1962). Taidemaalauksen käsikirja. WSOY

Kymin Palokärki Väretehdas. Haettu 13.5.2024

osoitteesta <https://kauppa.kyminpalokarki.fi/category/26/varipigmentit>

London National Gallery. Haettu 12.3.2024

osoitteesta <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/jan-van-eyck>

Raekallio, R. & del Val, M. Haettu 12.3.2024

osoitteesta <https://www.raekalliodelval.com/cv.html>

Smith, R. (2020). Salman Toor, a Painter at Home in Two Worlds. The New York Times.

<https://www.nytimes.com/2020/12/23/arts/design/salman-toor-whitney-museum.html>

Taiteen pikkujättiläinen (1995). WSOY.

Tieteen termipankki. Taidehistoria:fresko. Haettu 12.3.2024

osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Taidehistoria:fresko>

Tikanojan taidekoti (2021). Aatamin luominen on yksi maailman tunnetuimpia taideteoksia.

<https://tikanojantaidekoti.fi/b/aatamin-luominen-on-yksi-maailman-tunnetuimpia-taideteoksia/>

Unesco. (2014). Decorated Cave of Point d'Arc, known as Grotte Chauvet-Pont d'Arc, Ardèche.

<https://whc.unesco.org/en/list/1426/>